

ČIP–OKULACIJA BUDUĆNOST HRVATSKOG RASADNIČARSTVA

Uvod

Vegetativnim se razmnožavanjem (za razliku od razmnožavanja sjemenom) vjerno prenosi svojstvo na potomstvo i upravo je cijepljenje jedno od najprikladnijih načina vegetativnog razmnožavanja za sve voćne vrste.

Cijepljenje voćaka poznato je već više od 2500 godina, a cijepljenje je, kao što je već rečeno, oblik vegetativnog razmnožavanja kojim se dio biljke plemke prenosi na dio biljke, odnosno podloge, i ta dva dijela biljke, odnosno plemke i podloge, tvore novu biljku. Podloga je dio voćke s korijenom, a plemka dio poznate sorte koju smo odabrali i koju želimo uzgojiti, odnosno koja donosi plodove po svim svojstvima (oblik, boja, veličina, kemijski sastav i dr.), kao i odabrano stablo s kojeg smo uzeli plemku.

Način cijepljenja

Kao što je rečeno, cijepljenje je staro preko 2500 godina te je razumljivo da se tehnika cijepljenja stalno usavršava i mijenja. Prema nekim autorima, postoji preko 200 načina cijepljenja; obično se kaže: koliko cjepljara, toliko i načina cijepljenja. U praksi se koristi samo nekoliko načina cijepljenja i to: okuliranje, cijepljenje na isječak, pod koru, u raskol te čip-okulacija.

Prednosti čip-okulacije

To je jedan od najpopularnijih i najjednostavnijih načina cijepljenja koji se koristi naročito u rasadničkoj proizvodnji. Za uspješnu čip-okulaciju treba osigurati:

- kompatibilnost podloge istog roda i vrste kao sorte, a debljinu podloge oko 12 mm
- zrelu plemku, odnosno pup, i to po mogućnosti u stanju mirovanja
- oštar nož za cijepljenje
- vezivo s kojim se čvrsto drži oko na podlozi te sprječava isušivanje spoja podloge i pupa
- navodnjavanje u zoni korijenja kako bi za 10-15 dana podloga i pup srasli u jedno tijelo

¹ *mr. Frane Ivković*

-
- svaki profesionalni voćar, čak i amater, može naučiti tu relativno jednostavnu tehniku vrlo brzo i uspješno
 - veći postotak primitka od ostalih tehnika
 - može se koristiti u rasadničkoj proizvodnji na stolu, kontejnerskoj proizvodnji te u voćnjacima
 - u Hrvatskoj se može koristiti od ožujka do kraja rujna
 - bolje srašćivanje između podloge i plemke, sadnice snažnog i ujednačenog rasta
 - tehnika osigurava kambijalni kontakt između podloge i plemke

Uzimanje plemki

Treba uzimati zrele izbojke sa željene sorte, a izbojci moraju biti dugački 30-70 cm.

Kako bi se spriječio gubitak vlage kod plemke, odmah treba ukloniti lišće s peteljkom, što znači da je plemka bez peteljke. Nakon skidanja plemke u matičnjaku i lišća trebamo označiti sortu, umotati u vlažan papir ili platno, staviti u PVC vrećicu te spremiti u hladnjak na temperaturu od 1 do 4°C i tako pripremljene plemke koristiti maksimalno 3 dana.

Tijekom zimskih mjeseci treba uzeti plemke za proljetnu čip-okulaciju. Postupak uzimanja plemki je isti kao i za ljetnu, odnosno jesensku čip-okulaciju. Plemke se umotaju u vlažan papir s prethodno označenom sortom i stavljaju se u hladnjaču na temperaturu od -1 do 0°C.

Tako spremljene plemke mogu se čuvati oko tri mjeseca.

Priprema podloge za čip-okulaciju

Podlogu treba očistiti od postranih izboja i lišća. Frotirastom krpom očistiti podlogu od zemlje i pijeska. Pup na podlozi postaviti na hladnu stranu podloge, tako podloga čuva pup od jakog sunca te sprječava isušivanje.

Tehnika čip-okulacije

Za razliku od obične okulacije izreza slova „T“ na podlozi, za čip-okulaciju najprije na mjestu gdje želimo cijepiti napravimo kosi usjek pod kutom od 45°, dubine oko 1/6 debljine podloge. Nakon toga iznad tog kosog ureza na podlozi 2-2,5 cm kosim rezom idemo do prvog reza, a taj je isječak podloge zapravo mjesto gdje će doći identični isječak s plemke.

Vađenje pupa s plemke započinjemo kosim rezom 0,5 cm ispod pupa, pod kutom od 45° i dubine 1/6 debljine podloge, a nakon toga 2-2,5 cm iznad tog kosog reza vadimo isječak pupa koji je identičan isječku s podloge. Taj isječak stavljamo na podlogu, kompletno zamotamo vezivom, gumicom, plastičnim trakama, a najbolje streč-folijom,

kako ne bi došlo do isušivanja pupa.

Vezivo popuštamo 20-25 dana nakon cijepljenja, a najbolje je napraviti rez veziva sa suprotne strane umetnutog pupa kako ne bi oštetili sam pup, a i podlogu. Ako radimo čip-okulaciju u kasno ljeto ili ranu jesen, tek sljedeće godine u travnju skraćujemo podlogu iznad pupa 0,3-0,5 cm. Ako čip-okulaciju obavljamo u rano proljeće, kada je krenula vegetacija, a to je obično u travnju, onda vezivo režemo nakon 10-15 dana, pri čemu isto režemo podlogu iznad pupa kako bi pup mogao nesmetano rasti.

Kada čip-okulaciju obavljamo u rano ljeto, tehnika je uvijek ista, ali vezivo skidamo 10-12 dana nakon čip-okulacije, ne režemo podlogu, već istu zalamamo iznad pupa kako bismo zaustavili rast podloge te da bi dio podloge iznad pupa (lišće) stvaralo asimilate za razvoj pupa, odnosno mladice. Kad mladica naraste do otprilike 25 cm, podlogu odrežemo iznad mjesta okulacije 0,3-0,5 cm.

